

Miljö- och stadsbyggnadsförvaltningen, Miljöavdelningen informerar om:

Egenkontroll för förskola, skola och fritidshem

Egenkontroll

Som ansvarig för verksamheten måste du ha de kunskaper som krävs för att uppfylla bestämmelserna i miljöbalken. Ett av kraven i miljöbalken är att alla som bedriver verksamhet i lokaler för barnomsorg och undervisning är skyldiga att kontrollera sin verksamhet genom egenkontroll.

Syftet med miljöbalken är att främja en hållbar utveckling så att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö.

En del av verksamhetens kvalitetsarbete

För barn är det extra viktigt med god inomhusmiljö – och det är du som driver en skola, förskola eller fritidshem som ska se till att barnen inte utsätts för hälsorisker i verksamheten. Därför är det viktigt att du ser till att det finns en fungerande egenkontroll.

Skolor, förskolor och fritidshem är anmälningspliktiga verksamheter och omfattas därför av de krav som preciseras i förordningen om verksamhetsutövares egenkontroll (SFS 1998:901). Syftet med egenkontroll är att förebygga och förhindra att elever och förskolebarn utsätts för hälsorisker på grund av brister i verksamheten.

Miljöbalkens kunskapskrav

Verksamhetsutövaren ska skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens art. Verksamhetsutövaren ska också kunna visa att verksamheten drivs i överensstämmelse med miljöbalkens bestämmelser.

Egenkontrollens innehåll

Ansvar

Ansvarsfördelning i verksamheten ska vara dokumenterad. Åtgärder försenas ofta på grund av oklarheter i ansvarsfördelningen.

Kontrollfrågor

- Är ansvaret för någon del av lokalen fördelat mellan dig som verksamhetsutövare och fastighetsägaren?
- Vem har det organisatoriska ansvaret för de frågor som gäller för din verksamhet enligt miljöbalken? Är detta dokumenterat?
- Har du kännedom om de lagar och förordningar som gäller för er verksamhet?
- Vem ansvarar för uppdatering av egenkontrollen, t.ex. rutiner, ansvarsfördelning och kontaktuppgifter?

Risker

Oberoende av om ansvaret för någon del av lokalen ligger på fastighetsägaren eller någon annan är det alltid verksamhetsutövarens ansvar att ha kunskap om de risker som finns i verksamheten. Riskerna med verksamheten ska bedömas och undersökas ur både hälso- och miljösynpunkt. Riskfaktorer kan till exempel vara:

- fukt och mögel
- radon
- buller
- brister i ventilationen
- avfallshantering
- otillräcklig städning
- temperatur
- kemiska produkter
- luftföroreningar
- allergener
- annat som kan påverka barnens hälsa eller miljön

Vid driftstörningar eller liknande händelser ska rutiner finnas för att avhjälpa situationen.

Rutiner

Inom verksamheten måste det finnas rutiner för att kontinuerligt kontrollera att lokalerna är i gott skick och för att minska miljö- och hälsoskyddsriskerna. Rutinerna ska vara dokumenterade för att de ska kunna följas av alla. Ett bra sätt att successivt kontrollera sina lokaler och sin verksamhet är att utforma en checklista som regelbundet prickas av vid exempelvis skyddsronder.

Exempel på rutiner som bör ingå är:

- Rutiner för skötsel och underhåll samt vid reparationer och ombyggnationer
- Rutiner för hantering av klagomål
- Rutiner för regelbunden ventilationskontroll
- Städ rutiner där det framgår hur ofta, vad som ingår och av vem städningen ska utföras samt vem som har hand om uppföljning
- Rutiner för hygien- och smittskydd
- Rutiner för olyckor och andra tillbud, t.ex. allergireaktioner
- Rutiner för hantering av avfall och farligt avfall
- Rutiner för hantering av kemikalier

För information om rutiner kring livsmedelshantering, se broschyren ”Miljö- och stadsbyggnadsförvaltningen, Miljöavdelningen informerar om: Egenkontroll, livsmedelsverksamheter”.

Undersökningar och riskvärderingar ska ske fortlöpande och regelbundet. Rutiner, ansvarsfördelning, riskvärdering och resultat ska dokumenteras och kunna redovisas för Miljöavdelningen.

Mer information

Miljö- och stadsbyggnadsförvaltningen,
Miljöavdelningen, Örebro kommun
Östra Bangatan 7A våning 4 (besöksadress)
Box 33400, 701 35 Örebro
Tfn 019-21 10 00
miljoavdelningen@orebro.se
www.orebro.se

Denna skrift utgår från "En skrift om miljö och hälsa i förskola, skola och fritidshem" som Miljöförvaltningen i Stockholm stad tagit fram.

Miljöavdelningen, Örebro kommun 2023

Tips för att komma igång med egenkontrollen

Kunskap

- Räcker våra kunskaper för att följa gällande bestämmelser?
- Vilken kompetens finns inom verksamheten?
- Inom vilka områden behöver vi förstärka och ta in kompetens? Hur gör vi det?
- Tas tillräcklig hänsyn till barn/elever som har allergier eller överkänslighet?

Ansvar

- Är det organisatoriska ansvaret fördelat inom verksamheten?
- Är ansvarsfördelningen mellan verksamheten och fastighetsförvaltaren klarlagd och dokumenterad?
- Vem ansvarar för kontinuerlig uppföljning och utvärdering av egenkontrollen?
- Vilka risker för hälsan och miljön medför verksamheten?

Dokumentation

- Har vi samlat all lagstiftning på ett överskådligt och lättbegripligt sätt?
- Finns det ett skriftligt städschema som omfattar samtliga utrymmen?
- Finns uppgifter om maximal personbelastning för alla rum?
- Är dokumentationen av egenkontrollen tillräcklig?
- Är radongashalten kontrollerad i lokalen? Har vi dokument från kontrollen?
- Finns protokoll från senaste ventilationskontrollen, s.k. OVK-protokoll? Finns anslag om senaste ventilationskontroll vid entrén?
- Har flödesmätningar (mätning av koldioxidhalten vid normal verksamhet) och beräkningar av maximal personbelastning i lokalerna i förhållande till ventilationens kapacitet gjorts?

Rutiner

- Har vi rutiner för systematisk hantering av klagomål?
- Hur ser vi till att personalen får kunskap och information om våra rutiner och vårt ansvar?
- Finns rutiner för olycksfall och tillbud? Är de dokumenterade?
- Vilka rutiner finns vid eventuella driftstörningar, t ex ventilationssystemet havererar?
- Finns rutiner för hantering av kemiska produkter?
- Är de kemiska produkterna rätt märkta?
- Finns säkerhetsdatablad för de kemiska produkterna tillgängligt?
- Förvaras kemikalier på rätt sätt?
- Finns det några kemiska produkter som kan bytas ut mot mindre skadliga?
- Finns rutiner för hantering av avfall?
- Uppkommer farligt avfall i verksamheten och följs reglerna för detta?
- Hur hushåller vi med energi och råvaror? Har vi rutin för det?
- Har vi rutiner för riskinventering av bullerkällor och åtgärder?
- Är rutiner för hygien, daglig städning och storstädning komplett?
- Hur säkerställer vi att inomhustemperaturen är tillfredställande?
- Finns rutiner för att förebygga fuktskador?
- Har vi rutiner för kontroll av varmvattentemperaturen i ledningarna? För förskolor: Har vi rutiner för kontroll av varmvattentemperatur vid tappställen som används av barn?

Läs mer

www.notisum.se

- Miljöbalken (SFS 1998:808)
- Förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (SFS 1998:899)
- Förordning om verksamhetsutövares egenkontroll (SFS 1998:901)
- Tobakslagen (SFS 1993:581)
- Avfallsförordningen (SFS 2020:614)

www.folkhalsomyndigheten.se

- Städning i skola eller förskola – Till dig som är verksamhetsutövare och driver en skola eller förskola
- Egenkontroll av inomhusmiljön i skolan och förskolan – Till dig som driver en skola eller förskola
- Ventilation (FoHMFS 2014:18)
- Fukt och mikroorganismer (FoHMFS 2014:14)
- Temperatur inomhus (FoHMFS 2014:17)
- Buller inomhus (FoHMFS 2014:13)
- Höga ljudnivåer (FoHMFS 2014:15)
- Hälsoeffekter av buller och höga ljudnivåer
- Legionella
- Sjukdomsinformation om förskolesmittor
- Smitta i förskolan – en kunskapsöversikt

www.boverket.se

- Information om legionella
- Har du legionellabakterier i dina vattenledningar?
ISBN-nummer: 91-7147-585-0
- BFS 1993:57 (med ändringar), främst avsnitt 6:61 och 8:42

www.naturvardsverket.se

- Naturvårdsverkets allmänna råd om egenkontroll (NFS 2001:2)
- Naturvårdsverkets handbok 2001:3, Egenkontroll – en fortlöpande process
- Riktvärden för trafikbuller

www.kemi.se

- Kemikalieinspektionens föreskrifter om kemiska produkter och biotekniska organismer (2017:7)

www.allergironden.se

- ”Allergironden” är ett verktyg som har tagits fram av Astma- och allergiförbundet för att identifiera allergirisker i miljön. Den fungerar som en checklista och kan med fördel användas i samband med skyddsronen.

www.stralsakerhetsmyndigheten.se

- Radon i bostäder och allmänna lokaler